

Olli-Poika Parviainen vihr ym.

Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vuorottelukorvauksiin (4 000 000 euroa)

Eduskunnalle

Vuorotteluvapaalain mukaan vuorotteluvapaan tavoitteena on yhtäältä edistää työntekijöiden työssä jaksamista ja toisaalta parantaa työttömien työllistymisedellytyksiä.

Vuorotteluvapaalle jääneet itse ovat mm. Jyväskylän yliopistossa tehdyn tutkimuksen mukaan kokeneet henkisen ja fyysisen hyvinvointinsa sekä motivaationsa parantuneen vapaan ansiosta. He ovat myös yleensä palanneet siihen työhön, josta ovat jääneet vapaalle.

Vapaalle jäämisen motiiveja ovat olleet muun muassa työpaineet, stressi tai levon tarve. On myös ainakin yksittäisiä viitteitä siitä, että osa työntekijöistä arvioi vuorotteluvapaamahdollisuuden tukevan jaksamista silloinkin, kun siihen ei turvauduta. Mahdollisuus toimii silloin perälautana, johon työntekijä tietää voivansa yrittää turvautua, jos tilanne alkaa tuntua mahdottomalta. Perälautta itsessään vähentää voimattomuuden ja vaihtoehtottomuuden tunnetta ja helpottaa stressiä sekä kykyä löytää ongelmiin ratkaisuja.

Erityisen selviä ovat hyödyt, joita sijaistet järjestelmässä saavat. Työhön pääsy katkaisee työttömyyden ja antaa kullannarvoista kokemusta, joka edistää merkittävästi työllisen myöhempääkin työllistymistä. Se on myös keskimäärin parantanut sijaisten itse koettua hyvinvointia.

Vuorotteluvapaan ehtoja on jo rajoitettu useaan kertaan väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja järjestelmän tarkoituksenmukaisuuden varmistamiseksi. Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta piti vuonna 2014 säädettyjä rajoituksia merkittävänä. Vapaalle jäävällä tulee olla 16 vuoden työhistoria, hänen tulee olla alle 60-vuotias ja vapaalta ei voi jäädä suoraan eläkkeelle. Sijaiseksi tulevan on pääsääntöisesti oltava työttömänä vähintään kolmen kuukauden ajan. Kovin paljon tätä pidempi työttömyysehto saattaisi heikentää vuorotteluvapaan tehokkuutta. Yleensä työttömyyden syvenemiseen pystyy puuttumaan sitä tehokkaammin, mitä varhemmin sen pitkittyminen pystytään katkaisemaan.

Tilanteessa, jossa työttömyys on suurta, vuorotteluvapaajärjestelmää ei voi pitää julkisen talouden kannalta kohtuuttoman kalliina. Usein vapaalle jäävälle maksettava korvaus kuittautuu sillä, että työllistyvälle sijaiselle ei tarvitse maksaa vapaan ajalta työttömyyskorvausta, jota hän olisi muuten työttömänä saanut.

Talousarvioaloite TAA 250/2015 vp

Hallitus esittää vuoden 2016 talousarviossa ja siihen liittyvällä lakiesityksellä HE 51/2015 vp vuorotteluvapaan ehtojen rajaamista edelleen nykyisestä. Hallitus arvioi, että vuonna 2016 rajaukset vähentäisivät valtion osuutta vuorotteluvapaiden kustannuksista 4 000 000 euroa.

Vuorotteluvapaan käyttöä vähentävää rajoitusta ei voi pitää tehokkaana tai perusteltuna tapana sopeuttaa julkista taloutta. Ehdotuksen todelliset säästövaikutukset ovat todennäköisesti pienet. Työelämässä olevien työssä jaksaminen saattaa heikentyä. Samalla monen työttömän, joka pysyisi nykyisessä järjestelmässä ylläpitämään työelämävalmiuksiaan, asema heikkenee, työttömyys pitkittyy ja työllistyminen vaikeutuu. Nämä molemmat vaikutukset voivat paitsi olla inhimillisesti raskaita samalla heikentää myös julkisen talouden pitkän aikavälin rahoitusperustaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta lisää 4 000 000 euroa momentille 33.20.56 valtionosuuteen vuorottelukorvauksesta.

Helsingissä 9.10.2015

Olli-Poika Parviainen vihr
Pekka Haavisto vihr
Emma Kari vihr
Jani Toivola vihr
Ville Niinistö vihr
Hanna Halmeenpää vihr
Jyrki Kasvi vihr
Outi Alanko-Kahiluoto vihr
Heli Järvinen vihr
Krista Mikkonen vihr
Antero Vartia vihr
Ozan Yanar vihr
Touko Aalto vihr
Satu Hassi vihr
Johanna Karimäki vihr